

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 13ης Δεκεμβρίου 2000

σχετικά με την κίνηση διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ

(COMP/33.133-B: Carbonate de soude — Solvay, CFK)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2000) 3794]

(Το κείμενο στη γαλλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2003/5/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

ΜΕΡΟΣ I

Έχοντας υπόψη:

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

A. Περίληψη της παράβασης

τον κανονισμό αριθ. 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτο κανονισμό εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης ⁽¹⁾, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1216/1999 ⁽²⁾, και ιδίως τα άρθρα 3 και 15,

την απόφαση της Επιτροπής της 19ης Φεβρουαρίου 1990 να κινήσει αυτεπαγγέλτως τη διαδικασία βάσει του άρθρου 3 του κανονισμού αριθ. 17,

Αφού παρέσχε στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις την ευκαιρία να καταστήσουν γνωστές τις απόψεις τους επί των αιτιάσεων που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17 και τον κανονισμό αριθ. 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού αριθ. 17 ⁽³⁾,

Μετά από διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

⁽¹⁾ ΕΕ 13 της 21.2.1962, σ. 204/62.

⁽²⁾ ΕΕ L 148 της 15.6.1999, σ. 5.

⁽³⁾ ΕΕ 127 της 20.8.1963, σ. 2268/63.

1. Έρευνες

- (1) Η παρούσα απόφαση απορρέει από τις έρευνες που διεξήγαγε η Επιτροπή τον Μάρτιο του 1989 σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 3 του κανονισμού αριθ. 17 στις εγκαταστάσεις των κοινοτικών παραγωγών ανθρακικού νατρίου. Μέσω των ερευνών αυτών και των συνακόλουθων αιτήσεων παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού αριθ. 17, η Επιτροπή συγκέντρωσε έγγραφα στοιχεία που στοιχειοθετούν κυρίως παράβαση του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ (νυν άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ) εκ μέρους των ακόλουθων επιχειρήσεων:

— Solvay et Cie SA, η οποία μετονομάστηκε σε Solvay SA, Bruxelles (Solvay),

— Chemische Fabrik Kalk, Cologne (CFK).

2. Παράβαση του άρθρου 81 εκ μέρους της Solvay και της CFK

- (2) Από το 1987 περίπου (η ημερομηνία παραμένει άγνωστη) και τουλάχιστον μέχρι το 1989, η Solvay και η CFK συμμετείχαν σε συμφωνία ή/και εναρμονισμένη πρακτική που αντίκειται στο άρθρο 81 της συνθήκης βάσει της οποίας η Solvay παρείχε εγγυήσεις στην CFK για τη διάθεση ετησίως, για καθένα από τα έτη 1987, 1988 και 1989, ενός κατώτατου ορίου πωλήσεων, το οποίο υπολόγιζε βάσει ενός

τύπου που στηριζόταν στις πωλήσεις που είχε πραγματοποιήσει η CFK στη Γερμανία το 1986, ήτοι 179 000 τόνους, και αντιστάθμιζε κάθε έλλειμμα της CFK αγοράζοντας από αυτήν τις ποσότητες που απαιτούνταν για να φθάσουν οι πωλήσεις το εγγυημένο κατώτατο όριο.

B. Η αγορά ανθρακικού νατρίου

1. Το προϊόν

- (3) Η παρούσα διαδικασία αφορά το ανθρακικό νάτριο (carbonate de sodium), ένα αλκαλικό χημικό προϊόν το οποίο χρησιμοποιείται κυρίως ως πρώτη ύλη στην υαλουργία. Το ανθρακικό νάτριο είναι η πρωτογενής πηγή του οξειδίου του νατρίου, το οποίο ενεργεί ως ρευστοποιητής στη διαδικασία τήξης της υάλου. Το ανθρακικό νάτριο χρησιμοποιείται επίσης στη χημική βιομηχανία για την κατασκευή απορρυπαντικών, καθώς και στη μεταλλουργία.
- (4) Στην Ευρώπη, το ανθρακικό νάτριο παρασκευάζεται από κοινό αλάτι και ασβεστόλιθο με τη μέθοδο «αμμωνία-ανθρακικό νάτριο», την οποία επινόησε η Solvay το 1865. Με τη μέθοδο της Solvay παράγεται αρχικά ελαφρό νάτριο το οποίο απαιτεί περαιτέρω πύκνωση για να προέλθει η κοκκώδης μορφή. Οι δύο μορφές είναι ίδιες από χημικής απόψεως, αλλά στην υαλουργία προτιμάται το κοκκώδες νάτριο.
- (5) Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής γίνεται εξόρυξη «φυσικού» ανθρακικού νατρίου από αποθέματα τροπα που βρίσκονται κυρίως στο Wyoming. Μετά την εξόρυξή του, το τροπα καθαρίζεται και υφίσταται πύρωση σε διυλιστήρια. Το φυσικό ανθρακικό νάτριο παράγεται μόνο σε κοκκώδη μορφή. Φυσικό νάτριο βρίσκεται επίσης στην Αφρική και την Αυστραλία.
- (6) Όλο το ανθρακικό νάτριο που παράγεται σήμερα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής είναι φυσικό (το τελευταίο εργοστάσιο παραγωγής συνθετικού νατρίου έκλεισε το 1986), ενώ στην Ευρώπη ολόκληρη η παραγωγή αποτελεί συνθετική ύλη. Λόγω της χαμηλής περιεκτικότητάς του σε άλατα, το φυσικό ανθρακικό νάτριο από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ενδείκνυται ιδιαίτερα για την παραγωγή υάλου και ορισμένοι υαλοπαραγωγοί που αγοράζουν κυρίως συνθετικό νάτριο επιζητούν την ανάμειξή του με αμερικανικό φυσικό νάτριο προκειμένου να πετύχουν την απαιτούμενη πύκνωση.

2. Οι παραγωγοί

- (7) Οι έξι κοινοτικοί παραγωγοί ανθρακικού νατρίου κατά το υπό εξέταση χρονικό διάστημα ήταν οι ακόλουθα:
- Solvay,
 - Imperial Chemical Industries (ICI),
 - Rhône-Poulenc,

- AKZO,
- Matthes & Weber (M & W),
- Chemische Fabrik Kalk, Cologne (CFK).

- (8) Η Solvay ήταν ο μεγαλύτερος παραγωγός συνθετικού ανθρακικού νατρίου τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε κοινοτικό επίπεδο· διαχειριζόμενη εγκαταστάσεις στην Αυστρία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία και με 60 % περίπου της δυτικοευρωπαϊκής αγοράς ήταν ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης της αγοράς.
- (9) Η Solvay, για τη διαχείριση των εμπορικών της δραστηριοτήτων, είχε προβλέψει μια «εθνική διεύθυνση» («DN» Direction nationale) σε κάθε χώρα στην οποία είχε εγκαταστάσεις δηλαδή στην Αυστρία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Ελβετία, ενώ τα κεντρικά της γραφεία στις Βρυξέλλες είχαν εποπτικό και συντονιστικό ρόλο.
- (10) Η ICI Soda Ash Products ασκούσε από το 1987 χωριστές δραστηριότητες στο πλαίσιο του τμήματος χημικών και πολυμερών ενώσεων της ICI. Παλαιότερα ανήκε στην ICI Mond Division.
- (11) Η ICI ήταν ο δεύτερος σε μέγεθος κοινοτικός παραγωγός ανθρακικού νατρίου με δύο παραγωγικές εγκαταστάσεις στο Northwich, στο Cheshire, αλλά περιόριζε τις κοινοτικές πωλήσεις της σχεδόν αποκλειστικά στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία και κατείχε άνω του 90 % της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου.

3. Η παγκόσμια αγορά

- (12) Στη δεκαετία του 1980, η παγκόσμια ζήτηση ανθρακικού νατρίου αυξανόταν με ρυθμό 1 % περίπου ετησίως, αν και υπήρχαν σοβαρές αποκλίσεις μεταξύ των περιφερειών. Στις ανεπτυγμένες χώρες η ζήτηση παρέμεινε στάσιμη από το 1980 μέχρι το 1987, οπότε σημειώθηκε σημαντική μεταστροφή στην αγορά. Πάνω από το ήμισυ της παγκόσμιας παραγωγής ανθρακικού νατρίου απορροφούσε πλέον η υαλουργία.
- (13) Το 1989 η ετήσια ικανότητα παραγωγής ανθρακικού νατρίου (φυσικού και συνθετικού) παγκοσμίως ανερχόταν σε 36 εκατ. τόνους περίπου, από τους οποίους 7,2 εκατ. τόνοι περίπου αναλογούσαν στην Κοινότητα, όπου η ικανότητα της Solvay ανερχόταν σε 4,3 εκατ. τόνους περίπου και της ICI σε ένα εκατ. τόνους. (Η έμπρακτη ή πραγματική παραγωγική ικανότητα ήταν περίπου ίση με το 85 έως 90 % της «ονομαστικής» ικανότητας). Το 1989 η κοινοτική κατανάλωση ανθρακικού νατρίου ανερχόταν γύρω στα 5,5 εκατ. τόνους ετησίως, αξίας 900 εκατ. Ecu περίπου.
- (14) Οι έξι παραγωγοί φυσικού νατρίου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής είχαν συνολική ονομαστική παραγωγική ικανότητα 9,5 εκατ. τόνους ετησίως και ζήτηση στην εγχώρια αγορά, για το 1989, 6,5 εκατ. τόνους περίπου. Το 1989 η παραγωγή φυσικού ανθρακικού νατρίου στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έφθανε σχεδόν τα 9 εκατ. τόνους. Οι παραγωγοί των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής εφο-

διαζαν ολόκληρη την εγχώρια αγορά τους και εξήγαν το υπόλοιπο της παραγωγής. Το κόστος παραγωγής του φυσικού ανθρακικού νατρίου είναι κατά πολύ χαμηλότερο από το κόστος του συνθετικού προϊόντος, αλλά τα ορυχεία βρίσκονται μακριά από τις κύριες αγορές και το αντίστοιχο κόστος διανομής είναι υψηλό.

- (15) Οι παραγωγοί κοκκώδους νατρίου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής αντιμετώπιζονταν από τους ευρωπαίους παρασκευαστές ως η σημαντικότερη ανταγωνιστική απειλή στις εγχώριες αγορές τους. Οι παραγωγοί αυτοί είχαν τη δυνατότητα, λόγω των συναλλαγματικών ισοτιμιών που ίσχυαν στα τέλη της δεκαετίας του 1980, να πωλούν στην Ευρώπη σε τιμές αισθητά χαμηλότερες από το επίπεδο τιμών της τοπικής αγοράς χωρίς ντάμπινγκ.
- (16) Οι παραγωγοί της ανατολικής Ευρώπης έφθαναν περίπου το 30 % της παγκόσμιας παραγωγικής ικανότητας ανθρακικού νατρίου με ετήσια παραγωγή 9 εκατ. τόνους περίπου. Η Σοβιετική Ένωση απορροφούσε περισσότερο από το ήμισυ της παραγωγής και ήταν αμιγής εισαγωγέας. Σχεδόν όλη η πλεονάζουσα παραγωγή την οποία εξήγαν οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης αφορούσε το ελαφρύ νάτριο. Παρά την ύπαρξη δασμών αντιντάμπινγκ, πραγματοποιούνταν σημαντικές εισαγωγές ελαφρού ανθρακικού νατρίου στην Κοινότητα από τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης.
- (17) Στη δεκαετία του 1980 σημειώθηκε σημαντική αύξηση της ζήτησης και το σύνολο της παραγωγής ανθρακικού νατρίου πωλείτο ευρέως σε παγκόσμια κλίμακα. Το 1990 οι εγκαταστάσεις λειτουργούσαν με τη μέγιστη δυνατή απόδοση. Αναμενόταν ότι η κινεζική παραγωγή θα σημείωνε αύξηση κατά 500 000 τόνους ετησίως και ότι η παραγωγή της Μποτσουάνα (για τη Νότια Αφρική) θα απέδιδε 300 000 τόνους, εξελίξεις που, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, θα οδηγούσαν ενδεχομένως σε μετατόπιση των εισαγωγών από άλλες παραγωγικές περιοχές.

4. Η Κοινότητα

- (18) Η Solvay κυριαρχεί στην αγορά με σχεδόν 60 % του συνόλου της κοινοτικής αγοράς και πωλήσεις σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία. Μετά από τρία χρόνια στάσιμης ζήτησης στα μέσα της δεκαετίας του 1980, οι πωλήσεις ανθρακικού νατρίου άρχισαν να αυξάνονται αισθητά το 1987. Το 1988 και το 1989 οι παραγωγοί της δυτικής Ευρώπης εξάντλησαν την αποδοτικότητα τους.
- (19) Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, η δυτικοευρωπαϊκή αγορά ανθρακικού νατρίου εξακολουθούσε να χαρακτηρίζεται από διαχωρισμό σύμφωνα με τα εθνικά σύνορα. Οι παραγωγοί είχαν την τάση να συγκεντρώνουν τις πωλήσεις τους στα κράτη μέλη στα οποία διέδεναν παραγωγικές εγκαταστάσεις, παρότι περίπου από το 1981/82 οι μικρότεροι παραγωγοί — CFK, M & W και AKZO — είχαν αυξήσει τις πωλήσεις τους εκτός των «εγχώριων» αγορών τους.
- (20) Δεν υπήρχε ανταγωνισμός μεταξύ της Solvay και της ICI, η καθεμία από τις οποίες περιόριζε τις πωλήσεις της στην Κοινότητα στις παραδοσιακές «σφαίρες επιρροής» της, στην ηπειρωτική-δυτική Ευρώπη και το Ηνωμένο Βασίλειο, αντί-

στοιχα. Τόσο η ICI όσο και η Solvay πραγματοποιούσαν σημαντικές εξαγωγές σε μη ευρωπαϊκές υπερατλαντικές αγορές οι οποίες εφοδιάζονταν από την Κοινότητα. Στην πραγματικότητα, ένα μεγάλο μέρος των εξαγωγών της ICI αποτελείτο από προμήθειες της Solvay που γίνονταν στο όνομα της ICI.

- (21) Στα κράτη μέλη στα οποία ήταν ο μοναδικός εγκατεστημένος παραγωγός (Ιταλία, Πορτογαλία και Ισπανία) η Solvay είχε ουσιαστικά το πλήρες μονοπώλιο.
- (22) Στο Βέλγιο, το μερίδιο αγοράς της Solvay υπερέβαινε το 80 %, στη Γαλλία το 55 % και στη Γερμανία το 52 %. Η ICI διέθετε άνω του 90 % στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, με μόνες εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και την Πολωνία.
- (23) Από την πλευρά της ζήτησης, οι κυριότεροι πελάτες στην Κοινότητα ήταν οι υαλοπαραγωγοί. Περίπου το 65 έως 70 % της παραγωγής των δυτικοευρωπαϊών κατασκευαστών χρησιμοποιούνταν για την κατασκευή επίπεδης ή κοίλης υάλου (ύαλος συσκευασίας). Το ανθρακικό νάτριο είναι ένας από τους βασικούς συντελεστές κόστους στην υαλουργία υπολογιζόμενος στο 60 % της αξίας των πρώτων υλών. Οι περισσότεροι παραγωγοί υάλου διηύθυναν εργοστάσια συνεχούς παραγωγής τα οποία έπρεπε να έχουν εξασφαλισμένο τον εφοδιασμό τους με ανθρακικό νάτριο. Στις περισσότερες περιπτώσεις συνήπταν ένα σχετικά μακροπρόθεσμο συμβόλαιο με έναν μεγάλο προμηθευτή για το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών τους και με έναν άλλο προμηθευτή ως δευτερεύουσα πηγή. Στη δεκαετία του 1980, παρατηρήθηκε ενοποίηση στο χώρο της υαλουργίας σε ευρωπαϊκή κλίμακα με συνέπεια μεγάλοι παραγωγοί να ασκούν δραστηριότητα σε πανευρωπαϊκή βάση και να διαθέτουν μονάδες παραγωγής σε διάφορα κράτη μέλη. Η χημική βιομηχανία απορροφά περίπου το 20 % του ανθρακικού νατρίου και η μεταλλουργία το 5 % περίπου.

5. Το φυσικό ανθρακικό νάτριο των ΗΠΑ

- (24) Από τη δεκαετία του 1960 που ξεκίνησε η εξόρυξη φυσικού ανθρακικού νατρίου, η αγορά των ΗΠΑ εμφάνισε σημαντική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην εγχώρια ζήτηση και στα τέλη της δεκαετίας του 1980 υπήρχε πλεόνασμα 2,5 εκατ. τόνων περίπου ετησίως διαθέσιμο για εξαγωγές.
- (25) Λόγω της υπερβολικής προσφοράς και της παρουσίας ενός αριθμού παραγωγών με παρεμφερή έξοδα, η αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής χαρακτηριζόταν από οξύ ανταγωνισμό τιμών. Το προϊόν πωλούνταν στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής με σημαντική έκπτωση επί των τιμών καταλόγου [93 USD ανά αμερικανικό τόνο τιμή fob στο Wyoming], ενώ η καθαρή τιμή «εκ του εργοστασίου» στα τέλη του 1989 ήταν περίπου 73 USD ανά αμερικανικό τόνο, στην οποία πρέπει να προστεθεί το κόστος σιδηροδρομικής μεταφοράς προς τα βιομηχανικά κέντρα της ανατολικής ακτής. Οι περισσότεροι παραγωγοί αύξησαν τις τιμές καταλόγου, που άρχισαν να ισχύουν από της 1η Ιουλίου 1990 σε 98 USD ανά αμερικανικό τόνο και η πραγματική τιμή ανερχόταν σε 85 USD περίπου.

- (26) Η πίεση για πραγματοποίηση εξαγωγών οδήγησε τους παραγωγούς των ΗΠΑ σε μία απόπειρα να διεισδύσουν στην ευρωπαϊκή σε και άλλες αγορές. Το φυσικό ανθρακικό νάτριο άρχισε να εμφανίζεται στην Κοινότητα στα τέλη της δεκαετίας του 1970, κυρίως στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το 1982 οι κοινοτικές εισαγωγές από τις ΗΠΑ έφθαναν περίπου τους 100 000 τόνους, από τους οποίους σχεδόν 80 000 τόνοι στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η ευρωπαϊκή βιομηχανία εφάρμοσε επιτυχώς το 1982 μέτρα προστασίας αντιντάμπινγκ κατά των εισαγωγών κοκκώδους ανθρακικού νατρίου από τις ΗΠΑ. (Από τον Οκτώβριο του 1982 εφαρμόζονται μέτρα αντιντάμπινγκ και κατά των εισαγωγών από την ανατολική Ευρώπη ελαφρού όμως, και όχι κοκκώδους, νατρίου).
- (27) Τα μέτρα προστασίας αντιντάμπινγκ που ίσχυαν στα τέλη της δεκαετίας του 1980 κατά του πυκνού ανθρακικού νατρίου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής συνεπάγονταν:
- για τους δύο παραγωγούς που υπήρχαν τότε στην αγορά, την Allied (μετέπειτα General Chemical) και την Texas Gulf, κατώτατο όριο ανάληψης υποχρεώσεων 112,26 USD ανά τόνο τιμής εξόδου από την αποθήκη [κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2253/84 της Επιτροπής ⁽⁴⁾].
 - για τους παραγωγούς εκτός αγοράς, την Tenneco, την KMG, την FMC και την Stauffer, οριστικός δασμός αντιντάμπινγκ 67,49 Ecu ανά τόνο [κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3337/84 του Συμβουλίου ⁽⁵⁾].
- (28) Οι διαπραγματεύσεις για δέσμευση ως προς τις τιμές προέβλεπαν μετατροπή σε άλλα νομίσματα σύμφωνα με την τότε ισχύουσα συναλλαγματική ισοτιμία και με τις μεταβολές της ισοτιμίας από το 1984· η τιμή για την οποία είχε αναληφθεί υποχρέωση για τη Γερμανία, τη Γαλλία και άλλες αγορές ήταν αισθητά ανώτερη από την τιμή αγοράς, έτσι ώστε από εμπορική άποψη δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν πωλήσεις εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου με βάση την ανεπιλημμένη υποχρέωση.
- (29) Η Texas Gulf μειώθηκε σε όγκο κατόπιν της εισαγωγής των μέτρων αντιντάμπινγκ και το 1985 αποσύρθηκε από την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, έτσι ώστε, από το 1990, η General Chemical είναι η μόνη παραγωγός των ΗΠΑ που εξακολουθεί να πραγματοποιεί πωλήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο, αν και μόνο γύρω στους 30 000 τόνους ετησίως.
- (30) Από το 1987, η General Chemical άρχισε να απευθύνεται και στη γαλλική αγορά, θιγόντας κυρίως τη Solvay και τη Rhône-Poulenc που μοιράζονταν την εν λόγω αγορά. Η Texas Gulf πώλησε μερικούς τόνους και στο Βέλγιο. Και στις δύο περιπτώσεις, οι εισαγωγές έγιναν χωρίς δασμούς αντιντάμπινγκ με το ειδικό καθεστώς της «τελειοποίησης προς επανεξαγωγή».
- (31) Ορισμένοι σημαντικοί κοινοτικοί πελάτες από τον κλάδο της υαλουργίας εκδήλωσαν την πρόθεση να μειώσουν σε μεγάλο βαθμό τις αγορές τους από τους κοινοτικούς παραγωγούς και να εφοδιάζονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Μέχρι το 1990, ωστόσο, οι παραγωγοί των ΗΠΑ εφοδίασαν τη δυτική-ηπειρωτική Ευρώπη (εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας) συνολικά μόνο με 40 000 τόνους, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων υπό το καθεστώς της τελειοποίησης προς επανεξαγωγή.
- (32) Τα μέτρα αντιντάμπινγκ που προέβλεπε ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3337/84 έληξαν τον Νοέμβριο του 1989. Το 1988 ορισμένοι παραγωγοί των ΗΠΑ και εκπρόσωποι των υαλοπαραγωγών της Κοινότητας ζήτησαν επανεξέταση των μέτρων. Στις 7 Σεπτεμβρίου 1990 περατώθηκε η επανεξέταση χωρίς να επιβληθούν προστατευτικά μέτρα [απόφαση 90/507/ΕΟΚ της Επιτροπής ⁽⁶⁾].
- (33) Το 1982, ορισμένοι από τους παραγωγούς των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής ίδρυσαν «ένωση εξαγωγών» βάσει του νόμου «Webb-Pommerene» του 1918 με την έγκριση του εμπορικού επιμελητηρίου των ΗΠΑ. Αρχικά οι δραστηριότητες της ένωσης περιορίζονταν στην Ιαπωνία και συμμετείχαν μόνον τρεις παραγωγοί. Τον Δεκέμβριο του 1983, και οι έξι παραγωγοί φυσικού νατρίου ενώθηκαν και σχημάτισαν το American Natural Soda Ash Corporation, ANSAC (αμερικανικό σωματείο φυσικού ανθρακικού νατρίου).
- (34) Ρόλος του ANSAC είναι να δρα ως πρακτορείο πωλήσεων από κοινού για το μάρκετινγκ και τη διανομή των εξαγωγών ανθρακικού νατρίου των αμερικανών παραγωγών εκτός των ΗΠΑ. Οι πωλήσεις του φθάνουν περίπου τα 250 εκατ. USD ετησίως. Το ANSAC, με στόχο να επεκτείνει τις δραστηριότητές του στην αγορά της δυτικής Ευρώπης (αντικαθιστώντας τις πωλήσεις των μεμονωμένων παραγωγών), κοινοποίησε τις συμφωνίες του στην Επιτροπή ζητώντας αρνητική πιστοποίηση ή απαλλαγή σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 3.
- (35) Η αίτηση του ANSAC αποτέλεσε αντικείμενο της απόφασης 91/301/ΕΟΚ της Επιτροπής ⁽⁷⁾, η οποία δεν προβλέπει εξαίρεση.

Γ. Η παράβαση του άρθρου 81 από τη Solvay και την CFK

1. Εισαγωγή

- (36) Η CFK είναι θυγατρική της Kali & Salz AG (όμιλος BASF) και ένας από τους τρεις παραγωγούς συνθετικού ανθρακικού νατρίου της Γερμανίας. Η παραγωγική της ικανότητα έφτανε σε 260 000 περίπου, ενώ το μερίδιο αγοράς της στη Γερμανία ανερχόταν σε 15 % περίπου.

⁽⁴⁾ EE L 206 της 2.8.1984, σ. 15.

⁽⁵⁾ EE L 311 της 29.11.1984, σ. 26.

⁽⁶⁾ EE L 283 της 16.10.1990, σ. 38.

⁽⁷⁾ EE L 152 της 15.6.1991, σ. 54.

- (37) Η Solvay ως παραγωγός ήταν μακράν ο κυριότερος προμηθευτής της γερμανικής αγοράς με μερίδιο αγοράς άνω του 50 %. Για όλη την εξεταζόμενη περίοδο διακινούσε το εμπόριο του ανθρακικού νατρίου στη Γερμανία μέσω της θυγατρικής της Deutsche Solvay Werke (DSW). Μέχρι το 1985, μια άλλη θυγατρική της Solvay, η Kali Chemie (KC) ανέπτυξε επίσης δράση στον τομέα του ανθρακικού νατρίου, αλλά στη συνέχεια η δραστηριότητά της ενσωματώθηκε πλήρως στη δραστηριότητα της DSW.
- (38) Τον Νοέμβριο του 1989, η Solvay ανακοίνωσε την πρόθεσή της να αναδιοργανώσει τις δραστηριότητές της στη Γερμανία ιδρύοντας μια νέα εταιρεία χαρτοφυλακίου, της οποίας θα είχε τον πλήρη έλεγχο, με την επωνυμία Solvay Deutschland GmbH η οποία θα είχε τον έλεγχο της KC κατέχοντας το 59,7 % των μετοχών της Deutsche Solvay Werke. Οι συμφωνίες αυτές δεν επηρεάζουν την ευθύνη της Solvay για την παράβαση.
- (39) Το 1985, η DSW προσπάθησε να αποδυναμώσει τη θέση της CFK στη γερμανική αγορά αφαιρώντας της ορισμένους από τους βασικούς πελάτες, αλλά ο μικρός παραγωγός αντιστάθμισε μόνος του τις χαμένες δραστηριότητες αφαιρώντας πελάτες από την Matthes & Weber, τον άλλο γερμανό παραγωγό.
- (40) Το 1986 η Solvay συνειδητοποίησε ότι η CFK εφήρμοζε πολιτική περικοπής των τιμών προκειμένου να διατηρήσει ή να ανακτήσει μερίδιο αγοράς. Κατά τη διάρκεια τηλεφωνικής συνδιάλεξης μεταξύ DSW και των κεντρικών γραφείων της Solvay στις Βρυξέλλες, στις 24 Οκτωβρίου 1986, συζητήθηκε η δυνατότητα «ανακωχής» μεταξύ Solvay και CFK. Κατά την DSW, θα ήταν αδύνατη μια «ανακωχή» με την CFK, εκτός εάν συζητείτο αύξηση των τιμών για το 1987. Η θέση της Solvay Βρυξελλών ήταν ότι θα έπρεπε να λεχθεί στην CFK ότι μετά από δοκιμαστική περίοδο «ανακωχής», ίσως το δεύτερο τρίμηνο του 1987, θα μπορούσαν να γίνουν συζητήσεις για αύξηση τιμών.
- (41) Τόσο η Solvay όσο και η CFK επιμένουν ότι ουδέποτε συμφωνήθηκε «ανακωχή» (απαντήσεις βάσει του άρθρου 11). Αυτή η άρνηση ωστόσο πρέπει να κριθεί υπό το φως των αποδεικτικών στοιχείων που αναφέρονται στις επόμενες παραγράφους.
2. Η συμφωνία περί «εγγυήσεως»
- (42) Σύμφωνα με εκτίμηση της αγοράς ανθρακικού νατρίου την οποία πραγματοποίησε η DSW τον Μάρτιο του 1988, εκείνη την εποχή τα προβλήματα με την CFK είχαν «καταλαγιάσει». Τα έγγραφα τα οποία ήλθαν στην κυριότητα της Επιτροπής φανερώνουν ότι μεταξύ Solvay και CFK συνήφθη συμφωνία ή έγινε διακανονισμός με τον οποίο η Solvay «εγγυήθηκε» στην CFK ένα κατώτατο ετήσιο όριο πωλήσεων σε τόνους στη γερμανική αγορά. Αν οι πωλήσεις της CFK στη Γερμανία έπεφταν κάτω του εγγυημένου κατώτατου ορίου, η Solvay θα αγόραζε από την CFK το υπόλοιπο.
- (43) Αρχικά, η εγγύηση που είχε δοθεί στην CFK είχε οριστεί σε 179 000 τόνους, ποσότητα που είχε προφανώς βασιστεί στις πωλήσεις που είχε πραγματοποιήσει η CFK στη Γερμανία κατά το 1986. Τα μέρη δεν προέβλεψαν τότε ότι θα μεγάλωνε πραγματικά η γερμανική αγορά ανθρακικού νατρίου, η οποία το 1986 και το 1987 έφθανε συνολικά τους 1 080 000 τόνους.
- (44) Τόσο για το 1987 όσο και για το 1988, οι πωλήσεις που πραγματοποίησε η CFK ήταν κάπως υψηλότερες από το εγγυημένο ελάχιστο όριο των 179 Kt (183 000 και 180 000 τόνους αντιστοίχως). Στην πραγματικότητα, η ζήτηση στη Γερμανία είχε αρχίσει να παρουσιάζει αύξηση πέρα από κάθε προσδοκία και κατά το τέλος του 1988 φάνηκε ότι οι συνολικές πωλήσεις για το έτος αυτό θα έφθαναν τους 1 170 000 τόνους, αύξηση 8,3 % περίπου σε σχέση με το προηγούμενο έτος.
- (45) Συνεπεία της αύξησης που παρουσίασε η ζήτηση, η CFK ζήτησε εγγυημένο ελάχιστο όριο, για το 1988 και το 1989, 194 000 τόνους. Έτσι, η CFK ζήτησε να της καταβληθεί αναδρομικά για το 1988 «αντιστάθμισμα» 14 000 τόνων (194-180) από τους οποίους, μετά την αφαίρεση της πίστωσης που έγινε για το 1987, απέμεναν 11 000 τόνοι. Οι εσωτερικές προβλέψεις της CFK για το 1989, όπως αναθεωρήθηκαν τον Ιανουάριο εκείνου του έτους, επιβεβαιώνουν ότι η εταιρεία τροποποίησε τον αρχικό της προγραμματισμό έτσι ώστε να προβλέψει για το 1989 πωλήσεις 11 000 τόνων. Η Solvay αγόρασε πράγματι 2 500 τόνους στα τέλη Δεκεμβρίου 1988, αφήνοντας υπόλοιπο 8 500 τόνων το οποίο η CFK επιθυμούσε να αγοράσει η Solvay στη διάρκεια του 1989.
- (46) Η Solvay ανταποκρίθηκε στην απαίτηση της CFK προσφέροντας ανώτατο αντιστάθμισμα, για το 1988, 4 000 αντί για 8 500 τόνους. Για το 1989, πρότεινε να αυξηθεί η εγγύηση μόνο κατά 5,3 % αντί για 8,3 %, λαμβάνοντας υπόψη μια «ουδέτερη ζώνη» της τάξης του 3 %. Έτσι, η εγγύηση για το 1989 θα ήταν 190 000 τόνοι αντί των 194 000 τόνων που είχε ζητήσει αρχικά η CFK.
- (47) Στις 14 Μαρτίου 1989, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη στην οποία πήραν μέρος υψηλόβαθμοι εκπρόσωποι της CFK και της μητρικής της εταιρείας Kali & Salz, αφενός, και της DSW, αφετέρου. Είναι αξιοσημείωτο ότι δεν τηρήθηκαν επίσημα πρακτικά αυτής της σύσκεψης και στην πραγματικότητα δεν βρίσκεται κανένα απολύτως ίχνος της ούτε στην CFK ούτε στην Kali & Salz. Ωστόσο, ένα σύντομο χειρόγραφο σημείωμα σχετικά με τη συνάντηση αυτή βρέθηκε στην DSW. Καθίσταται σαφές ότι αντικείμενο ήταν η επίλυση ενός σημαντικού σημείου που ήταν σε εκκρεμότητα, συγκεκριμένα αν το αντιστάθμισμα έπρεπε να έχει αναδρομικό χαρακτήρα. Δεν υπήρξε διένεξη ως προς το βασικό μηχανισμό: το σημείωμα της Solvay αναφέρει [«Verständnis System I.O.»] «σύστημα συνεννόησης: εντάξει». Η Solvay, παρά το ότι πρότεινε ορισμένες αλλαγές, φαίνεται ότι ήταν ικανοποιημένη από τον τρόπο που λειτουργούσε το σχέδιο («να εξακολουθήσουμε να κινούμαστε και να κατευθυνόμαστε προς τα εμπρός»). Από το σημείωμα προκύπτει ότι και οι δύο πλευρές συμφώνησαν ότι για τους επόμενους οκτώ μήνες η Solvay θα αγόραζε από την CFK 1 000 τόνους τον μήνα.

- (48) Ο αντισταθμιστικός μηχανισμός τέθηκε σε εφαρμογή και, το πρώτο εξάμηνο του 1989, η Solvay αγόρασε από την CFK τους πρόσθετους 8 500 τόνους που είχε ζητήσει η CFK.

3. Τα επιχειρήματα υπεράσπισης

- (49) Τόσο η Solvay όσο και η CFK αρνήθηκαν ότι υπήρξε μεταξύ τους οποιαδήποτε δόλια συμφωνία ή διακανονισμός. Η Solvay εξηγεί ότι τα ενοχοποιητικά έγγραφα που βρέθηκαν στην DSW αφορούσαν ένα σχέδιο το οποίο είχε συλλάβει μονομερώς όταν μελετούσε την εξαγορά της CFK γύρω στο 1988. (Η Solvay λει ότι) για να διατηρήσει τη λειτουργία της CFK κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων υπολόγισε (και πάλι χωρίς οποιαδήποτε επαφή με την CFK) πόσους τόνους θα έπρεπε να πωλεί η επιχείρηση αυτή στη γερμανική αγορά ώστε οι εγκαταστάσεις της να λειτουργούν σε επίπεδο που να εγγυάται την επιβίωσή της. (Η Solvay, ωστόσο, δεν εξήγησε για ποιο λόγο έπρεπε να ακολουθήσει πολιτική που θα την οδηγούσε να καταβάλει υψηλότερη τιμή για τις δοσοληψίες της CFK από ό,τι θα κατέβαλε σε διαφορετική περίπτωση, ούτε αν, εφόσον το θέμα ήταν απλώς να εξασφαλιστεί για την CFK η μεγιστοποίηση του συντελεστή χρησιμότητας των εγκαταστάσεων, θα χρειαζόταν να αναφέρεται ειδικά στις πωλήσεις της στη γερμανική αγορά). Η Solvay υπολόγισε ότι αυτή η «ποσότητα σε τόνους που θα εξασφάλιζε την επιβίωση» ανερχόταν σε 179 000 τόνους για το 1986. Η Solvay διατείνεται ότι οι συχνές αναφορές στα έγγραφα σε «αίτημα» ή «αξίωση» της CFK, και οι πολύ λεπτομερειακοί υπολογισμοί στο θέμα αυτό δεν υποδηλώνουν ότι υπήρξαν κάποιες επαφές με την επιχείρηση αυτή περισσότερο απ' ό,τι οι αναφορές σε «προσφορά» της Solvay ή σε «συμβιβασμό». Όσον αφορά δε το σκοπό της συνάντησης μεταξύ DSW και CFK και Kali & Salz στις 14 Μαρτίου 1989 ήταν απλώς να συζητηθεί το ενδεχόμενο να αποκτήσει η Solvay κάποια συμμετοχή στις δραστηριότητες της CFK όσον αφορά το ανθρακικό νάτριο: μόνον κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης η Solvay ανέφερε για πρώτη φορά στην CFK ότι πίστευε ότι σκόπευε να βοηθήσει την εταιρεία στην επιβίωσή της, αλλά δεν συμφωνήθηκε τίποτα συγκεκριμένο και ουδέποτε η συνάντηση αυτή είχε συγκεκριμένη κατάληξη.
- (50) Η Solvay δεν έκρινε απαραίτητο να προτείνει να βρεθούν τα εμπλεκόμενα πρόσωπα ώστε να επιβεβαιώσουν τους πραγματικούς της ισχυρισμούς, ούτε ζήτησε ακρόαση.
- (51) Η CFK από την πλευρά της αρνείται οποιαδήποτε εμπλοκή σε συμπαιγνία: η εταιρεία δεν μπόρεσε να δώσει εξηγήσεις σχετικά με τα έγγραφα που βρέθηκαν στην DSW, αντιτάσσοντας ότι αυτό ήταν θέμα της Solvay και όχι δικό της. Διαβεβαιώνει ότι δεν υπήρχε τίποτα στα δικά της έγγραφα το οποίο θα μπορούσε να συνδεθεί με οποιοδήποτε σχέδιο για συμπαιγνία.
- (52) Η Επιτροπή απορρίπτει ως εντελώς απαράδεκτες τις εξηγήσεις που έδωσε η Solvay οι οποίες, εν πάση περιπτώσει, έρχονται σε πλήρη αντίθεση με το περιεχόμενο των δικών της εγγράφων. Ίσως έχει επίσης σημασία το ότι

ορισμένα από τα σχετικά έγγραφα διαβιάστηκαν με φαξ από την DSW στα κεντρικά γραφεία της Solvay στις Βρυξέλλες χωρίς όμως να υπάρχει κανένα ίχνος παραλαβής τους. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς της CFK, είναι βέβαιο ότι έγγραφα που βρίσκονται σε μια επιχείρηση τα οποία ενοχοποιούν κάποια άλλη αποτελούν τεκμήριο κατ' αυτής όσο και κατά του συντάκτη [απόφαση του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73 και 114/73, Suiker Unie και λοιποί κατά Επιτροπής⁽⁸⁾]. Εν πάση περιπτώσει, υπάρχουν ορισμένα παραδείγματα περιπτώσεων που στα έγγραφα της ίδιας της CFK περιέχονται λεπτομερή στοιχεία τα οποία επαναλαμβάνονται στα έγγραφα που βρέθηκαν στη Solvay και αφορούν πληροφορίες που δεν θα μπορούσε να γνωρίζει η Solvay εκτός αν κάποιος της τις είχε κοινοποιήσει. Η CFK δεν μπόρεσε να δώσει κάποια εξήγηση για το πως συνέπεσε τα στοιχεία που περιέχονταν σε δικά της έγγραφα να βρεθούν και σε έγγραφα ενός άλλου παραγωγού.

ΜΕΡΟΣ II

ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

A. Άρθρο 81 της συνθήκης

1. Άρθρο 81, παράγραφος 1

- (53) Σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 1 απαγορεύονται ως ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική που μπορούν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νύδευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.
- (54) Το άρθρο 81 παράγραφος 1 αναφέρει συγκεκριμένα ως παραδείγματα απαγορευμένων συμφωνιών εκείνες που συνίστανται σε άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών πώλησης, σε περιορισμό ή έλεγχο των αγορών ή σε κατανομή των αγορών μεταξύ παραγωγών.

2. Συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές

- (55) Το άρθρο 81 παράγραφος 1 απαγορεύει εξίσου συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές. Στην παρούσα υπόθεση, παρά το γεγονός ότι κανένα στοιχείο δεν οδηγεί σε διάκριση μεταξύ των δύο τύπων απαγορευμένων συμπεράξεων, η Επιτροπή εκτιμά ότι ο διακανονισμός μεταξύ της Solvay και της CFK συνιστά αναμφισβήτητα «συμφωνία» κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1.

⁽⁸⁾ Συλλογή 1975, σ. 1663, παράγραφος 164.

(56) Υφίσταται «συμφωνία» όταν υπάρχει σύμπτωση βουλήσεως των μερών σχετικά με σχέδιο που περιορίζει ή θα μπορούσε να περιορίσει την εμπορική τους ελευθερία καθορίζοντας το πλαίσιο της αμοιβαίας δράσης ή παράλειψης για δράση στην αγορά. Δεν απαιτείται τα μέρη να θεωρούν ότι αυτό συνιστά νομική δέσμευση και, φυσικά, όταν έχουν πλήρη συναισθητική του ότι ο διακανονισμός τους είναι παράνομος, είναι σαφές ότι δεν μπορεί να επιδιώκουν να της προσδώσουν συμβατική ισχύ. Δεν απαιτείται η ύπαρξη διαδικασιών εξαναγκασμού, ούτε και απαιτείται μια τέτοια συμφωνία να είναι γραπτή.

3. Περιορισμός του ανταγωνισμού

(57) Στην παρούσα υπόθεση είναι αυτονόητο ότι η συμφωνία έχει ως αντικείμενο και ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

(58) Ήταν σαφές ο σκοπός της επίτευξης συνθηκών τεχνητής σταθερότητας στην αγορά. Σε αντάλλαγμα για την επάνοδο σε πολιτική τιμών η οποία κατά την άποψη της Solvay δεν προκαλεί αναστάτωση δόθηκε στην CFK η εγγύηση ότι θα κατέχει ένα ελάχιστο μερίδιο στη γερμανική αγορά. Η Σολβαϊ, αφαιρώντας από την αγορά την ποσότητα των τόνων που δεν μπορούσε να πωλήσει η CFK, εξασφάλιζε ότι τα επίπεδα των τιμών δεν θα έπεφταν λόγω του ανταγωνισμού. Από τα έγγραφα καθίσταται σαφές ότι οι συμφωνίες τέθηκαν σε εφαρμογή και είχαν το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Τέτοιες κλασικές συμφωνίες τύπου καρτέλ περιορίζουν από τη φύση τους τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1.

4. Επίπτωση στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών

(59) Το γεγονός ότι το εγγυημένο κατώτατο όριο τόνων αφορούσε μόνον πωλήσεις στη γερμανική αγορά δεν αποκλείει σε καμιά περίπτωση την εφαρμογή του άρθρου 81. Καθίσταται σαφές από τη δράση της Solvay στις Βρυξέλλες ότι ο διακανονισμός ήταν μέρος της γενικής πολιτικής ελέγχου της αγοράς ανθρακικού νατρίου στην Κοινότητα. Η συμφωνία Solvay/CFK απέβλεπε όχι μόνον στο να εξασθενήσει τον ανταγωνισμό σε σημαντικό τμήμα της Κοινότητας, αλλά και στο να διατηρήσει την ακαμψία της υφισταμένης αγοράς και τον κατακερματισμό της κατά μήκος των εθνικών συνόρων. Ενδέχεται επίσης, αν δεν υπήρχε η συμφωνία, η ποσότητα των τόνων για την οποία έδωσε εγγύηση η Solvay να διεισθαινόταν διαφορετικά από την CFK σε άλλες αγορές της Κοινότητας.

5. Συμπέρασμα

(60) Προς τούτο, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Solvay και η CFK παρέβησαν το άρθρο 81 της συνθήκης ΕΚ συμμετέχοντας περίπου από το 1986 μέχρι τα τέλη του 1990 σε μια συμφωνία με την οποία η Solvay παρείχε εγγύηση στη CFK για διάθεση ετησίως ενός κατωτάτου ορίου τόνων στη Γερμανία και αγόραζε από αυτήν τις ποσότητες που απαιτούνται για να συμπληρωθεί αυτό το κατώτατο όριο.

B. Άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 17

(61) Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 17, η Επιτροπή μπορεί με την έκδοση απόφασης να επιβάλει στις επιχειρήσεις πρόστιμα ύψους 1 000 μέχρι 1 εκατ. Ecu, ή και ποσό μεγαλύτερο από αυτό που δεν θα υπερβαίνει, ωστόσο, το 10 % του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο από εκάστη των επιχειρήσεων οι οποίες έχουν συνεργήσει στην παράβαση, όταν εκ προθέσεως ή από αμέλεια προέβησαν σε παράβαση του άρθρου 81 παράγραφος 1 ή του άρθρου 82. Κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, εκτός από τη σοβαρότητα, και η διάρκεια της παράβασης.

1. Σοβαρότητα

(62) Στην παρούσα υπόθεση η Επιτροπή θεωρεί ότι η παράβαση είναι σοβαρή. Συμφωνίες για την κατανομή της αγοράς από τη φύση τους περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Στην παρούσα υπόθεση τα μέρη περιορίσαν τον ανταγωνισμό μεταξύ τους χρησιμοποιώντας ένα τέχνασμα που απέβλεπε στη δημιουργία τεχνητών συνθηκών σταθερότητας της αγοράς. Οι φιλοδοξίες της CFK ως προς τον όγκο των συναλλαγών ξευπερήθησαν χωρίς να χρειάζεται η εν λόγω ποσότητα τόνων να διατεθεί προς κατανάλωση στην αγορά με ανταγωνιστικές τιμές. Και οι συνεννοήσεις διεξήχθησαν με πλήρη μυστικότητα.

2. Διάρκεια

(63) Δεν είναι δυνατόν, λόγω της άρνησης των επιχειρήσεων να δώσουν οποιαδήποτε πληροφορία, να καθοριστεί με ακρίβεια πότε συνήφθη η συμφωνία εγγυήσεως. Οι διακανονισμοί εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά στις πωλήσεις της CFK για το 1987. Ως εκ τούτου, τα πρόστιμα πρέπει να υπολογιστούν με βάση το γεγονός ότι η συμφωνία συνήφθη σε κάποιο χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια του έτους αυτού.

(64) Η Επιτροπή, προκειμένου να καθορίσει το ποσό του προστίμου που πρέπει να επιβληθεί σε κάθε παραγωγό, έλαβε υπόψη τη δεσπόζουσα θέση της Solvay στην αγορά, του κυριότερου παραγωγού στη Γερμανία και την Κοινότητα. Η Solvay θεωρούσε ότι με την ιδιότητά της αυτή είχε ιδιαίτερη ευθύνη να εξασφαλίζει τη «σταθερότητα» στην αγορά. Η CFK ήταν σχετικά μικρός παραγωγός ανθρακικού νατρίου, υπήρξε όμως πρόθυμος συνεταίρος στη σύμπραξη.

(65) Η παράβαση ήταν εσκεμμένη και πρέπει και τα δύο μέρη να είχαν πλήρη συνείδηση του καταφανώς ασυμβίβαστου των συμφωνιών τους με το κοινοτικό δίκαιο.

(66) Η Επιτροπή είχε κατά το παρελθόν επανειλημμένα επιβάλει σημαντικά πρόστιμα στη Solvay για συμπτώσεις στη βιομηχανία χημικών προϊόντων: [απόφαση 85/74/ΕΟΚ — υπεροξείδια ⁽⁹⁾, απόφαση 86/398/ΕΟΚ — πολυπροπυλένιο ⁽¹⁰⁾ και απόφαση 89/190/ΕΟΚ — PVC ⁽¹¹⁾]. Οι δραστηριότητές της στον τομέα του ανθρακικού νατρίου υπήρξαν αντικείμενο ενδελεχούς εξέτασης από την Επιτροπή την περίοδο 1980 — 1982. Παρότι τότε η Επιτροπή ασχολήθηκε πιο συγκεκριμένα με τον αποκλειστικό εφοδιασμό ορισμένων πελατών από τη Solvay, εκείνοι που ήταν υπεύθυνοι για τις δραστηριότητες στον τομέα του ανθρακικού νατρίου δεν μπορεί να αγνοούσαν ότι ήταν απαραίτητο να συμμορφωθούν με το κοινοτικό δίκαιο.

Γ. Διαδικασίες ενώπιον του πρωτοδικείου και του δικαστηρίου

(67) Για την παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 19 Δεκεμβρίου 1990, την απόφαση 91/298/ΕΟΚ δυνάμει του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ με την οποία διαπιστώθηκε ότι είχε διαπραχθεί παράβαση από τη Solvay και την CFK και επιβλήθηκε πρόστιμο 3 εκατ. Ecu στην πρώτη και 1 εκατ. Ecu στη δεύτερη. Η απόφαση κοινοποιήθηκε στις επιχειρήσεις με συστημένη επιστολή της 1ης Μαρτίου 1991. Η Solvay κατέθεσε αίτηση στο Πρωτοδικείο στις 2 Μαΐου 1991 για ακύρωση της απόφασης. Η CFK δεν άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης (η οποία, στο βαθμό που την αφορά, εξακολουθεί να ισχύει) και κατέβαλε το πρόστιμο ύψους 1 εκατ. Ecu. Στις 10 Απριλίου 1992, η Solvay κατέθεσε «συμπλήρωμα της αίτησής» της διατυλώνοντας ένα νέο νομικό ισχυρισμό σύμφωνα με τον οποίο η απόφαση πρέπει να θεωρηθεί ανυπόστατη βάσει της απόφασης του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 1992 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-79/89, 84/89, 85/89, 86/89, 89/89, 91/89, 92/89, 94/89, 96/89, 98/89, 102/89 και 104/89 — BASF και λοιποί κατά Επιτροπής ⁽¹²⁾. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της προσφυγής που άσκησε η Επιτροπή κατά της απόφασης αυτής στις 15 Ιουνίου 1994 στην υπόθεση C-137/92 P — Επιτροπή κατά BASF και λοιπών ⁽¹³⁾ και ακύρωσε την απόφαση με το σκεπτικό ότι η Επιτροπή δεν είχε τηρήσει το άρθρο 12 του εσωτερικού της κανονισμού στην έκδοση που ίσχυε την περίοδο εκείνη βάσει του οποίου η απόφαση κυρώνεται στις γλώσσες στις οποίες τα κείμενα είναι αυθεντικά με τις υπογραφές του προέδρου και του γενικού γραμματέα.

(68) Το Πρωτοδικείο, στην απόφαση που εξέδωσε στις 29 Ιουνίου 1995, στην υπόθεση T-31/91 Solvay κατά Επιτροπής ⁽¹⁴⁾ (Solvay I) σχετικά με την απόφαση 91/298/ΕΟΚ της Επιτροπής ⁽¹⁵⁾ που εκδόθηκε για την παρούσα υπόθεση στις 19 Δεκεμβρίου 1990, απεφάνθη ότι ο νέος ισχυρισμός της Solvay ήταν παραδεκτός και

δεδομένου ότι διαπίστωσε ότι το κείμενο της αμφισβητούμενης απόφασης δεν είχε κυρωθεί πριν από την κοινοποίησή του, ακύρωσε την απόφαση λόγω παράβασης ουσιώδους τύπου κατά την έννοια του άρθρου 173 της συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 230, μετά την τροποποίηση).

(69) Η Επιτροπή άσκησε προσφυγή στο Δικαστήριο κατά της απόφασης αυτής. Το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της Επιτροπής με την απόφασή του της 6ης Απριλίου 2000, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-287/95 P και C-288/95 P ⁽¹⁶⁾.

(70) Το Πρωτοδικείο, στην απόφασή του της 20ής Απριλίου 1999, για τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-305/94, T-306/94, T-307/94, T-313/94, T-314/94, T-315/94, T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94 LVM και λοιποί κατά Επιτροπής (PVC II) ⁽¹⁷⁾, απεφάνθη ότι η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να επανεκδώσει απόφαση που ακυρώθηκε για καθαρά διαδικαστικά ελαττώματα. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να εκδοθεί νέα απόφαση χωρίς νέα διοικητική διαδικασία. Η Επιτροπή δεν υποχρεούται να προβεί σε νέα προφορική ακρόαση εάν το κείμενο της νέας απόφασης δεν περιέχει άλλες αντιρρήσεις εκτός από εκείνες της αρχικής απόφασης. Επίσης, δεν παραβιάζονται τα δικαιώματα υπεράσπισης των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων, εάν η νέα απόφαση εκδοθεί μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.

(71) Επίσης, το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε την ερμηνεία της Επιτροπής όσον αφορά τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, σχετικά με τις προθεσμίες παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας ⁽¹⁸⁾.

(72) Βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74, η αρμοδιότητα της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα για ουσιώδη παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού υπόκειται σε πενταετή προθεσμία παραγραφής. Σε περίπτωση συνεχών ή επαναλαμβανόμενων παραβάσεων, η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα κατά την οποία παύει η παράβαση (η οποία για το σκοπό της παρούσας υπόθεσης μπορεί να θεωρηθεί το τέλος του 1990).

(73) Βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74, κάθε πράξη της Επιτροπής η οποία αποσκοπεί στη διενέργεια προκαταρκτικής έρευνας ή διώξης των παραβάσεων, επιφέρει τη διακοπή της παραγραφής. Όταν η παραγραφή διακόπτεται κατ' αυτόν τον τρόπο, η προθεσμία αρχίζει εκ νέου με κάθε διακοπή, αλλά η επιβολή προστίμου καταργείται οριστικά την ημέρα κατά την οποία έχει παρέλθει χρονικό διάστημα ίσο με το διπλάσιο του χρόνου παραγραφής χωρίς η Επιτροπή να έχει επιβάλει πρόστιμο, δηλαδή δέκα χρόνια από την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε η παράβαση.

⁽⁹⁾ ΕΕ L 35 της 7.2.1985, σ. 1.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ L 230 της 18.8.1986, σ. 1.

⁽¹¹⁾ ΕΕ L 74 της 17.3.1989, σ. 1.

⁽¹²⁾ Συλλογή 1992, σ. II-315.

⁽¹³⁾ Συλλογή 1994, σ. I-2555.

⁽¹⁴⁾ Συλλογή 1995, σ. II-1821.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ L 152 της 15.6.1991, σ. 16.

⁽¹⁶⁾ Συλλογή 2000, σ. I-2391.

⁽¹⁷⁾ Συλλογή 1999, σ. II-931.

⁽¹⁸⁾ ΕΕ L 319 της 29.11.1974, σ. 1.

(74) Το άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74 απαριθμεί ορισμένες πράξεις της Επιτροπής με τις οποίες διακόπτεται η παραγραφή, στις οποίες περιλαμβάνεται η κοινοποίηση των αιτιάσεων. Ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός. Το Πρωτοδικείο άφησε ανοικτό κατά πόσο αυτή καθ'αυτή η επανέκδοση της ακυρωθείσας απόφασης συνιστά πράξη που διακόπτει την παραγραφή. Ακόμη και εάν υποθέσουμε i) ότι η παράβαση έληξε στις 19 Δεκεμβρίου 1990, και ii) ότι η έκδοση (και η κοινοποίηση) της ακυρωθείσας απόφασης δεν διέκοψαν την παραγραφή, η Επιτροπή διέθετε προθεσμία για την έκδοση της απόφασης τουλάχιστον μέχρι τα τέλη του 1995.

(75) Στην προθεσμία αυτή πρέπει να προστεθεί η περίοδος κατά την οποία εκκρεμούσαν οι προσφυγές κατά της απόφασης ενώπιον του Δικαστηρίου. Βάσει του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74, η παραγραφή των διώξεων αναστέλλεται για όσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία προσβολής της απόφασης της Επιτροπής ενώπιον του Δικαστηρίου (για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης και ενώπιον του Πρωτοδικείου).

(76) Σύμφωνα με τη δήλωση του Πρωτοδικείου, στο σημείο 1098 της απόφασης PVC II, το άρθρο 3 πρέπει να εφαρμόζεται ειδικά όταν ακυρώνεται η απόφαση με την οποία διαπιστώνεται η παράβαση και επιβάλλεται πρόστιμο. Έτσι, αναστέλλεται η παραγραφή για όσο χρόνο εκκρεμούν οι διαδικασίες προσβολής της απόφασης 91/298/ΕΟΚ ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου.

(77) Στην παρούσα υπόθεση, η αίτηση της Solvay κατατέθηκε στο Πρωτοδικείο στις 2 Μαΐου 1991 και η σχετική απόφαση εκδόθηκε στις 29 Ιουνίου 1995. Η προσφυγή της Επιτροπής στο Δικαστήριο καταχωρίστηκε στις 30 Αυγούστου 1995 και η τελική απόφαση εκδόθηκε στις 6 Απριλίου 2000. Ακόμη και αν δεν υπολογιστεί ο χρόνος που παρήλθε μεταξύ της απόφασης του Πρωτοδικείου και της άσκησης προσφυγής στο Δικαστήριο, η παραγραφή ανεστάλη τουλάχιστον για περίοδο οκτώ ετών, εννέα μηνών και τεσσάρων ημερών.

(78) Εάν αυτό το διάστημα της αναστολής προστεθεί στις 19 Δεκεμβρίου 1995, ημερομηνία λήξης της προθεσμίας, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να επανεκδώσει την ακυρωθείσα απόφαση μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2004,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η Solvay et Cie SA, η οποία μετονομάστηκε σε Solvay SA (Solvay) παραβίασε το άρθρο 85 της συνθήκης ΕΟΚ (νυν άρθρο 81 της συνθήκης ΕΚ), επειδή συμμετείχε, από το 1987 περίπου μέχρι τουλάχιστον τα τέλη του 1990, σε συμφωνία κατανομής της αγοράς, με την οποία η Solvay εγγυώταν στην CFK κατώτατο όριο ετήσιων πωλήσεων σε ποσότητα ανθρακικού νατρίου στη Γερμανία, το οποίο υπολόγιζε βάσει των πωλήσεων που πραγματοποιήσε η CFK το 1986, και αντιστάθμιζε κάθε έλλειμμα της CFK αγοράζοντας από αυτήν τις ποσότητες που απαιτούνταν για να φθάσουν οι πωλήσεις το εγγυημένο κατώτατο όριο.

Άρθρο 2

Επιβάλλεται στη Solvay πρόστιμο ύψους 3 εκατ. ευρώ λόγω της παράβασης η οποία αναφέρεται στο άρθρο 1.

Το πρόστιμο καταβάλλεται εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, στον ακόλουθο τραπεζικό λογαριασμό:

Αριθ. λογαριασμού: 642-0029000-95,
Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA),
Code SWIFT: BBVABEBB
Code IBAN: BE76 6420 0290 0095
Avenue des Arts/Kunstlaan 43
B-1040 Βρυξέλλες.

Μετά τη λήξη της προθεσμίας αυτής, καταβάλλονται αυτόματα τόκοι υπερημερίας με επιτόκιο που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στις κυριότερες συναλλαγές της αναχρηματοδότησης σε ευρώ, κατά την πρώτη εργάσιμη ημέρα του μήνα κατά τον οποίο εκδόθηκε η παρούσα απόφαση, προσαυξημένο κατά 3,5 εκατοστιαίες μονάδες, ήτοι 8,32 %.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Solvay SA, rue du Prince Albert/Prins Albertstraat 33, B-1050 Βρυξέλλες.

Η παρούσα απόφαση αποτελεί εκτελεστό τίτλο βάσει του άρθρου 256 της συνθήκης.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2000.

Για την Επιτροπή
Mario MONTI
Μέλος της Επιτροπής